

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ПРАВОЗНАВСТВА

УДК 351.74:342.92

doi: <https://doi.org/10.33270/02191802.100>

Стрельченко О. Г. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5965-9764>;

Бухтіярова І. Г. – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6348-9577>

Особливості заохочувального провадження в Національній поліції

Метою статті є ґрунтовне дослідження законодавчої бази щодо основних особливостей присвоєння та позбавлення державних нагород працівників Національної поліції. Висвітлено особливості проведення процедури представлення поліцейського до державних нагород. Нині ця тема є актуальною завдяки своїй глибокій сутності, оскільки державні нагороди широко використовують фактично в усіх країнах світу для відзначення своїх громадян за здобутки як на державному рівні, так і на рівні відомств. Передусім це стосується працівників Національної поліції та поліцейських, тому що вони, вступаючи на службу, присягають на вірність державі та українському народу, тому вважаємо, що насамперед вони заслуговують на отримання відзнак і нагород з боку держави за свою сумлінну службу. Ці відзнаки встановлено від імені держави (державних органів), виготовлено за рахунок коштів державного бюджету, регульовані певними нормативно-правовими актами, а також чітко визначено суб'єктів встановлення таких нагород тощо. **Методологія.** Методологічний інструментарій обрано відповідно до окресленої мети, специфіки об'єкта та предмета дослідження. Визначальними є наукові методи системного аналізу й узагальнення. **Наукова новизна** публікації полягає в системному аналізі здійснення заохочувального провадження через визнання заслуг працівників органів Національної поліції передбаченими законодавством різноманітними державними нагородами, засобами правового заохочення та стимулювання, мотивуючи їх суспільно корисну поведінку. За результатами здійсненого дослідження сформульовано **висновки:** працівників Національної поліції нагороджують відзнакою «Іменна вогнепальна зброя»; медалями: «За врятоване життя», «Захиснику Вітчизни», «За бездоганну службу», «За військову службу Україні»; відзнаками Президента України: орден «За мужність», орден княгині Ольги, орден князя Ярослава Мудрого, орденами: Даніла Галицького, Богдана Хмельницького, «За заслуги», «Свободи»; званням Героя України; відзнаками Верховної Ради України: Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України; Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

Ключові слова: державні нагороди; правове регулювання; застосування; державна символіка; заохочувальне провадження.

Вступ

У статті досліджено теоретичних і правових засад забезпечення заохочувального провадження під час нагородження державними нагородами працівників Національної поліції в Україні як складової нагородної системи країни, визначення теоретичних засад формування сучасної системи державних нагород та умови щодо їх отримання. Також досліджено роль державних нагород як інституту впливу на процеси формування правової свідомості та культури населення.

Мета і завдання дослідження

Аналіз законодавчої бази щодо основних особливостей присвоєння та позбавлення державних нагород в органах Національної поліції. Сьогодні ця тема є актуальною завдяки своїй глибокій сутності, адже державні нагороди широко використовують фактично в усіх країнах світу для відзначення своїх громадян за здобутки як на державному рівні, так і на рівні відомств. Насамперед це стосується працівників

Національної поліції та поліцейських, тому що вони, вступаючи на службу, присягають на вірність державі й українському народу, тому вважаємо, що вони найбільше заслуговують на отримання відзнак і нагород з боку держави за свою сумлінну службу.

Слід зазначити, що у вітчизняній адміністративно-правовій науці питання заохочення публічних службовців було досліджено, зокрема, у працях Ю. Битяка (Bytiak et al., 2007), Л. Біли-Тіунової (Bila-Tiunova, 2012), О. Бондарчука (Bondarchuk, 2012), Т. Коломієць (Kolomiiets, 2011), С. Стеценко (Stetsenko, 2007), О. Стрельченко, (Strelchenko, 2010), О. Кузьменко (Kuzmenko, & Strelchenko, 2008), О. Мораренко (Strelchenko, & Morarenko, 2013), Є. Чернетецький (Chernetetskyi, 2009) та інших науковців, які присвячували їх окремим питанням заохочувального провадження та характеристикі заохочення як методу публічного адміністрування загалом і в окремих сферах суспільних відносин, зокрема у сфері державної служби. Наявні праці підготовлено здебільшого на підставі аналізу раніше чинного законодавства про

державну службу й не повною мірою узгоджуються з реальними пріоритетами правового регулювання та правозастосування у відносинах, пов'язаних із питанням заохочувального провадження в органах Національної поліції, що й актуалізує потребу оновленого погляду на це питання.

Виклад основного матеріалу

Держава відзначає заслуги своїх громадян в особі працівників поліції та поліцейських різноманітними державними нагородами, засобами правового заохочення та стимулювання, мотивуючи суспільно корисну поведінку. Вищою формою відзначення поліцейських за видатні заслуги в соціальній сфері, захисті Вітчизни, охороні конституційних прав і свобод людини, державному будівництві та громадській діяльності, за інші заслуги перед Україною є державні нагороди України. Крім державних нагород України, існують й інші відзнаки, встановлені державними органами (Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, міністерствами тощо). Ці відзнаки встановлені від імені держави (державних органів), виготовлені за рахунок коштів державного бюджету, регульовані певними нормативно-правовими актами, а також чітко визначено суб'єктів встановлення таких нагород тощо.

За мужність, відвагу, героїзм, особливі заслуги перед державою в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні публічної безпеки та порядку, бездоганну й ефективну державну службу, особливі трудові заслуги та зразкове виконання службових обов'язків поліцейські, державні службовці та інші працівники Національної поліції України можуть бути представлені до нагородження державними нагородами України, відзнаками Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України ("Nakaz MVS", 2019).

Нагородний лист (подання) про заохочення державними нагородами України, відзнаками Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України подає Міністру внутрішніх справ України керівник Національної поліції України.

Почесні звання України є державними нагородами України, що присвоюють за особисті заслуги перед Українською державою громадянам, які працюють у відповідній галузі економічної або соціально-культурної сфери зазвичай не менш як 10 років, мають високі трудові досягнення та професійну майстерність.

Клопотання про нагородження державними нагородами поліцейського за виявлені мужність, відвагу, героїзм, особливі заслуги в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні публічної (громадської) безпеки та порядку вносять незалежно від наявності у поліцейського дисциплінарних стягнень.

Подання про відзначення державними нагородами мають бути попередньо письмово

погоджені з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Органи (підрозділи) поліції надсилають на ім'я керівника Національної поліції України: нагородний лист, у якому зазначено конкретні заслуги особи, що стали підставою для порушення клопотання про відзначення її державною нагородою, та проставлено гербову печатку відповідного органу (підрозділу) поліції; витяг з рішення наради органу поліції; довідку про наявність в особи заохочень і стягнень, засвідчену підписом керівника кадрового підрозділу органу поліції та скріплену відповідною печаткою, у якій зазначено відомості про державні нагороди та відомчі відзнаки кандидата.

У разі представлення до відзначення державними нагородами з нагоди ювілею органу (підрозділу) поліції до матеріалів додають також архівну довідку, що підтверджує дату ювілею, і документ, у якому зазначено дату святкування відповідного заходу.

Висунення кандидатур до відзначення державними нагородами здійснюють гласно за місцем роботи осіб, яких представляють до нагородження, у трудових колективах підприємств, установ, організацій незалежно від типу та форми власності.

Клопотання про відзначення державною нагородою порушується перед відповідним органом чи організацією вищого рівня.

Органи, яким надано право вносити подання про відзначення державними нагородами, надсилають на ім'я Президента України подання та нагородний лист установленого зразка, затверджений Комісією державних нагород і геральдики при Президентові України.

У нагородному листі зазначають конкретні заслуги особи, що стали підставою для порушення клопотання про відзначення її державною нагородою, та проставляють печатку підприємства, установи, організації за місцем роботи особи.

Подання про відзначення державними нагородами, які вносять з нагоди державного, професійного свята, ювілею особи або ювілею підприємства, установи, організації, області, району, міста, селища, села, вносять не пізніш як за місяць до відповідної дати.

У разі представлення до відзначення державними нагородами з нагоди ювілею підприємства, установи, організації, області, району, міста, селища, села до подання додають також архівну довідку, що підтверджує дату ювілею, і документ, в якому зазначено дату святкування відповідного заходу.

Особу, яку відзначено державною нагородою, може бути представлено до наступного нагородження не раніше як за три роки після попереднього нагородження, за винятком

представлення до нагородження за виявлену особисту мужність і героїзм.

Особі, удостоєній державної нагороди, вручають державну нагороду та документ, що посвідчує нагородження нею.

Вручення державних нагород і документів про нагородження відбувається в обстановці урочистості та широкої гласності. Перед врученням оголошують указ Президента України про нагородження.

Державні нагороди та документи про нагородження вручає Президент України або за його дорученням Голова Верховної Ради України, Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, керівники інших центральних органів виконавчої влади, Глава Офісу Президента України, Голова Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, Голова Вищого господарського суду України, Генеральний прокурор України, послы України в іноземних державах, Голова Комісії державних нагород та геральдики при Президенті України, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, голови обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Вручення державних нагород і документів про нагородження має бути проведено протягом двох місяців з дня набрання чинності указом Президента України про нагородження.

У разі коли нагороджений через хворобу або іншу поважну причину не зміг з'явитися на вручення, державну нагороду та документ про нагородження може бути вручено вдома, в лікарні тощо, де він перебуває.

У разі смерті нагородженого, якому за життя державну нагороду та документ про нагородження не було вручено, або нагородження особи посмертно державна нагорода та документ до неї передають сім'ї такого нагородженого для зберігання як пам'ять.

Законом України «Про державні нагороди України» від 16 березня 2000 року встановлено такі види державних нагород: звання Герой України; орден; медаль; відзнака «Іменна вогнепальна зброя»; почесне звання України; Державна премія України; президентська відзнака.

Присвоєння почесних звань здійснюється указом Президента України згідно з Порядком представлення до нагородження та вручення державних нагород України.

До державних нагород, якими нагороджують працівників поліції належать:

– відзнака «Іменна вогнепальна зброя»;

– медалі: «За врятоване життя», «Захиснику Вітчизни», «За бездоганну службу», «За військову службу Україні»;

– відзнаки Президента України: орден «За мужність», орден княгині Ольги, орден князя Ярослава Мудрого,

– ордени: Данила Галицького, Богдана Хмельницького, «За заслуги», «Свободи»;

– звання Героя України.

В Україні встановлено такі ордени: орден князя Ярослава Мудрого I, II, III, IV, V ступеня; орден «За заслуги» I, II, III ступеня; орден Богдана Хмельницького I, II, III ступеня; орден «За мужність» I, II, III ступеня; орден княгині Ольги I, II, III ступеня; орден Данила Галицького; орден «Свободи».

В Україні встановлено такі медалі: «За військову службу Україні»; «За бездоганну службу» I, II, III ступеня; «За врятоване життя»; «Захиснику Вітчизни».

Відзнакою «Іменна вогнепальна зброя» є пістолет. Зброя, що є відзнакою «Іменна вогнепальна зброя», має бути зареєстрованою в органах внутрішніх справ за місцем проживання нагородженого та зберігається в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України. Особи, нагороджені відзнакою «Іменна вогнепальна зброя», мають право зберігати її, носити й застосовувати. Вони повинні неухильно додержувати правил зберігання, носіння і застосування зброї. Передача зброї, що є відзнакою «Іменна вогнепальна зброя», іншим особам або відчуження її заборонено ("Ukaz Prezydenta", 1995).

Позбавлення відзнаки «Іменна вогнепальна зброя» може бути проведено Президентом України в разі: засудження нагородженого за тяжкий злочин – за поданням суду на підставі та в порядку, встановленому законодавством; порушення нагородженим вимог зберігання, носіння і застосування зброї та порушення Закону України «Про зброю».

Зброя, що є відзнакою «Іменна вогнепальна зброя», та посвідчення про нагородження, що належали особі, позбавленій відзнаки, а також після смерті нагородженого здають до органу внутрішніх справ.

Нагородження медалями «За врятоване життя» ("Ukaz Prezydenta", 2008), «Захиснику Вітчизни» ("Ukaz Prezydenta", 2015), «За бездоганну службу» ("Ukaz Prezydenta", 1996), «За військову службу Україні» ("Ukaz Prezydenta", 1996); державною нагородою – орден Данила Галицького ("Ukaz Prezydenta", 2003); відзнаками Президента України – орден «За мужність» ("Ukaz Prezydenta", 1996), орден Богдана Хмельницького ("Ukaz Prezydenta", 2004), орден «За заслуги» ("Ukaz Prezydenta", 1996), орден князя Ярослава Мудрого ("Ukaz Prezydenta", 1995), звання Героя

України ("Ukaz Prezydenta", 2002), орден «Свободи» ("Ukaz Prezydenta", 2008) може бути проведено помертню.

Особі, нагородженій медалями «За врятоване життя», «Захиснику Вітчизни», «За бездоганну службу», «За військову службу Україні» вручають медаль і посвідчення до медалі.

Особі, нагородженій державною нагородою орден Данила Галицького, відзнакою Президента України орден княгині Ольги ("Ukaz Prezydenta", 1997), відзнакою Президента України – орден «За мужність», орденом Богдана Хмельницького, відзнакою Президента України – орден «За заслуги», відзнакою Президента України орден князя Ярослава Мудрого, званням Героя України, орденом «Свободи» вручають нагородні знаки й орденські книжки.

Нагороджений орденом Данила Галицького іменується кавалером ордена Данила Галицького. Нагороджений орденом «За мужність» будь-якого ступеня іменується кавалером ордена «За мужність». Нагороджений орденом Богдана Хмельницького іменується лицарем ордена Богдана Хмельницького. Нагороджений орденом «За заслуги» будь-якого ступеня іменується кавалером ордена «За заслуги». Нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого будь-якого ступеня іменується кавалером ордена князя Ярослава Мудрого. Нагороджений орденом «Свободи» іменується кавалером ордена «Свободи».

Герою України вручають орден «Золота Зірка» за здійснення визначного геройського вчинку або орден Держави – за визначні трудові досягнення.

Герой України, удостоєний ордена «Золота Зірка», у разі здійснення ним визначних трудових досягнень може бути удостоєний ордена Держави, а Герой України, удостоєний ордена Держави, у разі здійснення ним геройського вчинку може бути удостоєний ордена «Золота Зірка».

Особам, яким присвоєно звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка», виплачують одноразову грошову винагороду.

У разі присвоєння звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» помертню або в разі смерті особи, якій присвоєно звання Герой України із врученням ордена «Золота Зірка», одноразову грошову винагороду виплачують членам сімей таких осіб.

Одноразову грошову винагороду виплачують у 50-кратному розмірі прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року, в якому присвоєно звання Герой України.

Позбавлення медалей «За бездоганну службу» та «За військову службу Україні», ордена княгині Ольги, відзнаки Президента України – орден «За мужність» та відзнаки Президента України – орден «За заслуги» може бути

проведене Президентом України в разі засудження нагородженого за тяжкий злочин – за поданням суду на підставі та в порядку, встановленому законодавством України.

Ніхто не має права позбавити кавалера ордена князя Ярослава Мудрого його нагороди.

За вагомий внесок у будь-яку сферу життєдіяльності держави, визначну громадсько-політичну діяльність, заслуги перед Українським народом у сприянні становленню та зміцненню України як демократичної, соціальної, правової держави, здійсненню заходів щодо забезпечення прав і свобод громадян, розвитку демократії, парламентаризму та громадянської злагоди в суспільстві, за активну участь у законотворчій діяльності поліцейські, державні службовці та інші працівники Національної поліції України можуть представлятися до нагородження відзнаками Верховної Ради України, зокрема Почесної грамоти та Грамоти Верховної Ради України.

Почесна грамота Верховної Ради України є вищою нагородою стосовно Грамоти Верховної Ради України.

Особу, трудовий колектив підприємства, установи чи організації може бути представлено до нагородження відповідною Почесною грамотою або Грамотою Верховної Ради України один раз.

Подання про нагородження Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України вносять до Верховної Ради України Голова Верховної Ради України, Перший заступник та заступник Голови Верховної Ради України, депутатські фракції, комітети Верховної Ради України, Керівник Апарату Верховної Ради України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Рахункова палата.

Клопотання про нагородження Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України перед посадовими особами Верховної Ради України, депутатських фракцій, комітетів Верховної Ради України, Апарату Верховної Ради України, Рахунковою палатою можуть подавати стосовно: працівників міністерств та інших центральних органів виконавчої влади – керівники цих органів, голови депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України після прийняття відповідного рішення депутатською фракцією (депутатською групою).

Якщо нагородження Почесною грамотою або Грамотою Верховної Ради України приурочено до ювілейних дат, професійних свят, клопотання про нагородження вносять зазвичай не пізніше як за місяць до відповідної дати.

Водночас із клопотанням про нагородження подають такі документи: відомості про досягнення нагороджуваної особи; витяг з рішення сесії відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських рад або колеґії центрального органу

виконавчої влади; листок з обліку кадрів, у якому також зазначають відомості про відзнаки особи, яку представлено до нагородження, засвідчений підписом керівника кадрової служби за основним місцем роботи для працюючих із зазначенням повної адреси цієї особи та скріплений відповідною печаткою; копії документів, що посвідчують нагородження відомчими відзнаками.

Про нагородження Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України видається Розпорядження Голови Верховної Ради України.

Вручення Почесної грамоти та Грамоти Верховної Ради України і нагрудних знаків до них нагородженим від імені Верховної Ради України здійснюється в урочистому порядку зазвичай Головою Верховної Ради України. За рішенням Голови Верховної Ради України вручення Почесної грамоти та Грамоти Верховної Ради України може бути проведено в іншому порядку.

Розпорядження Голови Верховної Ради України про нагородження Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України публікують у газеті «Голос України» ("Postanova Verkhovnoi Rady", 2001).

За вагомий особистий внесок у забезпечення реалізації державної політики у професійній діяльності, високі досягнення, сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків працівників поліції нагороджують Почесною грамотою Кабінету Міністрів України – вищою Урядовою нагородою, з нагоди державних, професійних свят, пам'ятних і ювілейних дат за сприяння в реалізації державної політики в економічній, науковій, соціально-культурній, військовій, державній, громадській та інших сферах.

Почесною грамотою нагороджують осіб, яких раніше було заохочено відомчими відзнаками.

Подання про нагородження Почесною грамотою вносять до Кабінету Міністрів України центральні органи виконавчої влади, інші державні та судові органи, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, обласні ради, Національна та галузеві академії наук, Національна академія державного управління при Президенті України.

Подання центральних органів виконавчої влади, інших державних органів про нагородження Почесною грамотою працівників і колективів підприємств, установ, організацій, що належать до сфери їх управління, погоджується відповідно з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською чи Севастопольською міськими держадміністраціями, на території яких вони розташовані.

Клопотання про нагородження Почесною грамотою можуть порушувати перед органами керівні органи творчих спілок, товариств, об'єднань громадян, підприємства, установ, організації, які є

юридичними особами, незалежно від форми власності та господарювання за погодженням з місцевим органом виконавчої влади.

Клопотання готують за результатами обговорення у трудових колективах підприємств, установ, організацій, де такі особи працюють.

До подання додають такі документи: біографічна довідка встановленого зразка, засвідчена підписом керівника служби управління персоналом і скріплена відповідною печаткою, в якій зазначено відомості про державні нагороди та відомчі відзнаки кандидата; витяг із рішення колегії центрального органу виконавчої влади, обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (у разі її утворення), рішення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної ради або її виконавчого органу, колегіального органу іншого державного органу, установи, організації, що мають право вносити подання; архівна довідка, видана архівною установою, – у разі внесення пропозицій щодо нагородження трудового колективу підприємства (установи, організації) з нагоди ювілейної дати.

У разі внесення до Кабінету Міністрів України подання із грифом «Таємно» або «Для службового користування» матеріали опрацьовують структурний підрозділ Секретаріату Кабінету Міністрів України разом з Департаментом кадрового забезпечення та Режимно-секретним управлінням. У протоколі засідання Комісії щодо кандидата, матеріали на якого подано з грифом «Таємно» або «Для службового користування», зазначають його прізвище, ім'я та по батькові і найменування державного органу. Матеріали з грифом «Таємно» зберігають у Режимно-секретному управлінні, а з грифом «Для службового користування» – в Департаменті кадрового забезпечення.

Комісія готує пропозиції щодо нагородження або відмови у нагородженні Почесною грамотою, про які голова Комісії інформує на засіданні Кабінету Міністрів України для прийняття ним протокольного рішення.

Почесну грамоту підписує Прем'єр-міністр України.

Вручають Почесну грамоту з пам'ятним знаком в урочистій обстановці члени Кабінету Міністрів України, голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голови обласних і міських держадміністрацій або за дорученням Прем'єр-міністра України – керівники центральних органів виконавчої влади, інших органів та установ, які внесли подання про нагородження Почесною грамотою.

Нагородженим Почесною грамотою працівникам органів виконавчої влади та інших державних органів, умови оплати праці яких визначені актами Кабінету Міністрів України, виплачують одноразову винагороду в розмірі 5 тис. грн.

Позбавлення Почесної грамоти може застосовуватися лише в разі вчинення нагородженою особою умисного злочину ("Postanova Verkhovnoi Rady", 2008).

Особу, яку відзначено державною нагородою, може бути представлено до наступного нагородження державною нагородою або відзнакою Кабінету Міністрів України не раніше як за три роки після попереднього нагородження, за винятком представлення до нагородження за виявлену особисту мужність і героїзм.

Відомості про нагородження та заохочення вносять до трудової книжки поліцейського, державного службовця, іншого працівника Національної поліції України відповідно до Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників, яка зазначає, що всі записи в трудовій книжці про нагороди та заохочення вносить власник або уповноважений ним орган після видання наказу (розпорядження), проте не пізніше як тижневий строк, а в разі звільнення – у день звільнення мають точно відповідати тексту наказу (розпорядження) ("Nakaz Ministerstva pratsi", 1993).

Клопотання про нагородження державними нагородами поліцейського за виявлені мужність, відвагу, героїзм, особливі заслуги в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні публічної (громадської) безпеки та порядку вносять незалежно від наявності у поліцейського дисциплінарних стягнень (Kuzmenko, & Strelchenko, 2010).

Наукова новизна

Процедуру представлення до державних нагород та їх отримання слід виокремити в заохочувальне провадження. Зокрема, у послідовний порядок дій публічної адміністрації щодо застосування до особи, яка сумлінно виконала покладений на неї обов'язок, заходів заохочення, що реалізують через відповідну адміністративну справу. Цей вид провадження

належить до адміністративно-процедурних проваджень і має бути чітко врегульований належними процесуальними нормами, які завадили б порушенням під час отримання та позбавлення нагород.

У заохочувальних провадженнях виокремлено п'ять стадій:

– перша стадія – порушення клопотання про заохочення працівника Національної поліції та оформлення відповідного подання;

– друга стадія – узгодження подання про заохочення працівника Національної поліції з посадовими особами Національної поліції;

– третя стадія – прийняття попереднього рішення про заохочення працівника Національної поліції;

– четверта стадія – прийняття кінцевого рішення компетентною особою Національної поліції та видання відповідного правового акту;

– п'ята стадія – виконання рішення та нагородження заохочувального нагородним статусом працівника Національної поліції.

Висновки

Слід посилювати авторитет державних нагород і збільшувати їхній позитивний вплив на формування правової свідомості. Необхідно чіткіше зазначати персональну заслугу нагороджуваного, посилити увагу до статутів нагород, зробити доступними списки нагороджених. Вручення високих державних нагород може стати темою телевізійних шоу та бути відображено в системно налагодженій соціальній рекламі. Отримання державної нагороди має стати не формальною процедурою, а суттєвим визнанням заслуг поліцейського та отриманням переваг під час отримання таких відзнак. Нагороди мають виконувати роль стимулятора під час здійснення своїх обов'язків.

REFERENCES

- Bila-Tiunova, L.R. (2012). Sluzhbova kariera derzhavnoho sluzhbovtsia: poniattia ta osoblyvosti [Службова кар'єра державного службовця: поняття та особливості]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia", Scientific works of the National University "Odessa Law Academy", 11*, 127-139 [in Ukrainian].
- Bondarchuk, O.H. (2012). Zaokhochennia yak administratyvno-pravovy zasib poperedzhennia ta pryypynennia koruptsii sered personalu Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy [Encouragement as an administrative and legal means of preventing and ending corruption among the staff of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine]. *Derzhava i pravo, State and law, 57*, 218-223. doi: 13.52702/2312-2158-2012.3.125 [in Ukrainian].
- Bytiak, Yu.P., Harashchuk, V.M., & Diachenko, O.V. (et al.). (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]*. Yu.P. Bytiak (Eds.). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Chernetetskyi, Ye.Ye. (2009). Kharakterystyka zasluhy yak osnovnoi pidstavy administratyvno-pravovoho zaokhochennia [Characterization of merit as the main basis of administrative and legal promotion]. *Derzhava i pravo, State and law, 46*, 261-267. doi: 10.32702/2307-2156-2009.3.100 [in Ukrainian].
- Kolomiets, T.O. (2011). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O.V., & Strelchenko, O.H. (2008). Determinatsiia zasluhy yak pidstava zaokhochennia [Determination of merit as a basis for encouragement]. *Derzhava i suspilstvo, State and society, 5*, 41-46. doi: 11.56702/2308-2356-2008.3.189 [in Ukrainian].

- Kuzmenko, O.V., & Strelchenko, O.H. (2010). *Fenomen administratyvno-pravovoho zaokhochuvannia [The phenomenon of administrative and legal promotion]*. Lviv: Atlas [in Ukrainian].
- Liakhovych, U.I. (2010). *Administratyvno-pravovyi status derzhavnoho sluzhbovtzia: orhanizatsiino-pravovi zasady realizatsii [Administrative and legal status of a civil servant: organizational and legal bases of implementation]*. Ivano-Frankivsk: Prykarp. nats. un-t im. V. Stefanyka [in Ukrainian].
- Nakaz Ministerstva pratsi Ukrainy, Ministerstva sotsialnoho zakhystu naselennia Ukrainy "Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vedennia trudovykh knyzhok pratsivnykiv": vid 29 lyp. 1993 r. No. 58 [Order of the Ministry of Labor of Ukraine, Ministry of Social Protection of the Population of Ukraine "On Approval of the Instruction on the Procedure for Keeping Employees' Work Books" from July 29, 1993, No. 58]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93> [in Ukrainian].
- Nakaz MVS Ukrainy "Pro zaokhochennia v Natsionalnii politsii": vid 25 kvit. 2019 r. No. 317 [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "On promotion in the National Police" from April 25, 2019, No. 317]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy, Official Bulletin of Ukraine, 44* [in Ukrainian].
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro Pochesnu hramotu Kabinetu Ministriv Ukrainy": vid 20 serp. 2008 r. No. 728 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the Certificate of Honor of the Cabinet of Ministers of Ukraine" from August 20, 2008, No. 728]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 162* [in Ukrainian].
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy "Pro Pochesnu hramotu ta Hramotu Verkhovnoi Rady Ukrainy": vid 5 lyp. 2001 r. No. 2541-III [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Certificate of Honor and Certificate of the Verkhovna Rada of Ukraine" from July 5, 2001, No. 2541-III]. *Holos Ukrainy, Voice of Ukraine, 153* [in Ukrainian].
- Stetsenko, S.H. (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Strelchenko, O.H. (2010). Pryroda zaokhochuvalnoho provadzhennia [The nature of the incentive proceedings]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the Kyiv National University of Internal Affairs, 1, 41-54* [in Ukrainian].
- Strelchenko, O.H., & Morarenko, O.I. (2013). Osoblyvosti zaokhochuvalnykh provadzen [Features of incentive proceedings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Scientific Bulletin of Uzhgorod National University, 3-1, 276-278* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro medal "Za vriatovane zhyttia": vid 20 trav. 2008 r. No. 461/2008 [Decree of President of Ukraine "On the Medal For A Saved Life" from May 20, 2008, No. 461/2008]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 95* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro medal "Zakhysnyku Vitchyzny": vid 30 sich. 2015 r. No. 41/2015 [Decree of President of Ukraine "On the medal "Defender of the Motherland" from January 30, 2015, No. 41/2015]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/41/2015> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro orden Bohdana Khmelnytskoho": vid 30 sich. 2004 r. No. 112/2004 [Decree of President of Ukraine "On the Order of Bohdan Khmelnytsky" from January 30, 2004, No. 112/2004]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 26* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro orden Danyla Halytskoho": vid 30 lyp. 2003 r. No. 769/2003 [Decree of President of Ukraine "On the Order of Daniel Galician" from July 30, 2003, No. 769/2003]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 142* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro orden Svobody": vid 20 trav. 2008 r. No. 460/2008 [Decree of President of Ukraine "On the Order of Liberty" from May 20, 2008, No. 460/2008]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 95* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro Poriadok predstavlenia do nahorodzhennia ta vruchennia derzhavnykh nahorod Ukrainy": vid 19 liut. 2003 r. No. 138/2003 [Decree of President of Ukraine "On the Production order to be awarded state awards and Ukraine" from February 19, 2003, No. 138/2003]. *Uriadovyi kurier, Government courier, 37* [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro vidznaku Prezydenta Ukrainy medal - "Za bezdohannu sluzhbu": vid 5 zhovt. 1996 r. No. 932/96 [Decree of President of Ukraine "On the medal of the President of Ukraine - "For faultless service" from October 5, 1996, No. 932/96]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932/96/sp:max20> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro vstanovlennia vidznaky Prezydenta Ukrainy "Orden knyahyni Olhy": vid 15 serp. 1997 r. No. 827/97 [Decree of President of Ukraine "On the Establishment of the Presidential Award of Ukraine "The Order of Princess Olga" from August 15, 1997, No. 827/97]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827/97> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro vstanovlennia vidznaky Prezydenta Ukrainy - ordena "Za zasluhy": vid 22 veres. 1996 r. No. 870/96 [Decree of President of Ukraine "On the Establishment of the Presidential Distinction of Ukraine - Order "For Merit" from September 22, 1996, No. 870/96]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/870/96> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro zasnuvannia vidznaky "Imenna vohnepalna zbroia": vid 29 kvit. 1995 r. No. 341/95 [Decree of President of Ukraine "On the establishment of distinction "Nominal firearm" from April 29, 1995, No. 341/95]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/341/95> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro zasnuvannia vidznaky Prezydenta Ukrainy - ordena "Za muzhnist": vid 21 serp. 1996 r. No. 720/96 [Decree of President of Ukraine "On the Establishment of the Presidential Award of Ukraine - Order for Courage" from August 21, 1996, No. 720/96]. (n.d.). *www.president.gov.ua*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/72096-20203> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro zasnuvannia vidznaky Prezydenta Ukrainy "Orden kniazia Yaroslava Mudroho": vid 23 serp. 1995 r. No. 766/95 [Decree of President of Ukraine "On the Establishment of the Presidential Award of Ukraine "The Order of Prince Yaroslav the Wise" from August 23, 1995, No. 766/95]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/ru/766/95/ed19980619/find?C2%B%22> [in Ukrainian].

- Ukaz Prezidenta Ukrainy "Pro zvan'nia Heroi Ukrainy": vid 2 hrud. 2002 r. No. 1114/2002 [Decree of President of Ukraine "On the title of Hero of Ukraine" from December 2, 2002, No. 1114/2002]. *Uriadovyi kurier, Government courier*, 241 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu": vid 22 zhovt. 1993 r. No. 3551-XII [Law of Ukraine "On the status of war veterans, guarantees of their social protection" from October 22, 1993, No. 3551-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 45, 425 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра державного службовця: поняття та особливості. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2012. Т. 11. С. 127–139.
- Бондарчук О. Г. Заохочення як адміністративно-правовий засіб попередження та припинення корупції серед персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. *Держава і право*. 2012. Вип. 57. С. 218–223. doi: 13.52702/2312-2158-2012.3.125.
- Адміністративне право України : підручник / [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
- Чернецький Є. Є. Характеристика заслуги як основної підстави адміністративно-правового заохочення. *Держава і право*. 2009. № 46. С. 261–267. doi: 10.32702/2307-2156-2009.3.100.
- Коломієць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
- Кузьменко О. В., Стрельченко О. Г. Детермінація заслуги як підстава заохочення. *Держава і суспільство*. 2008. № 5. С. 41–46. doi: 11.56702/2308-2356-2008.3.189.
- Кузьменко О. В., Стрельченко О. Г. Феномен адміністративно-правового заохочування : монографія. Львів : Атлас, 2010. 204 с.
- Ляхович У. І. Адміністративно-правовий статус державного службовця: організаційно-правові засади реалізації : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2010. 129 с.
- Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників : наказ Міністерства праці України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 лип. 1993 р. № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93>.
- Про заохочення в Національній поліції : наказ МВС України від 25 квіт. 2019 р. № 317. *Офіційний вісник України*. 2019. № 44.
- Про Почесну грамоту Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 20 серп. 2008 р. № 728. *Урядовий кур'єр*. 2008. № 162.
- Про Почесну грамоту та Грамоту Верховної Ради України : постанова Верховної Ради України від 5 лип. 2001 р. № 2541-III. *Голос України*. 2001. № 153.
- Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2007. 624 с.
- Стрельченко О. Г. Природа заохочувального провадження. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 41–54.
- Стрельченко О. Г., Мораренко О. І. Особливості заохочувальних проваджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. № 3–1. С. 276–278. (Серія «Право»).
- Про медаль «За врятоване життя» : Указ Президента України від 20 трав. 2008 р. № 461/2008. *Урядовий кур'єр*. 2008. № 95.
- Про медаль «Захиснику Вітчизни» : Указ Президента України від 30 січ. 2015 р. № 41/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/41/2015>.
- Про орден Богдана Хмельницького : Указ Президента України від 30 січ. 2004 р. № 112/2004. *Урядовий кур'єр*. 2004. № 26.
- Про орден Данила Галицького : Указ Президента України від 30 лип. 2003 р. № 769/2003. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 142.
- Про орден Свободи : Указ Президента України від 20 трав. 2008 р. № 460/2008. *Урядовий кур'єр*. 2008. № 95.
- Про Порядок представлення до нагородження та вручення державних нагород України : Указ Президента України від 19 лют. 2003 р. № 138/2003. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 37.
- Про відзнаку Президента України медаль – «За бездоганну службу» : Указ Президента України від 5 жовт. 1996 р. № 932/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932/96/sp:max20>.
- Про встановлення відзнаки Президента України «Орден княгині Ольги» : Указ Президента України від 15 серп. 1997 р. № 827/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827/97>.
- Про встановлення відзнаки Президента України – ордена «За заслуги» : Указ Президента України від 22 верес. 1996 р. № 870/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/870/96>.
- Про заснування відзнаки «Іменна вогнепальна зброя» : Указ Президента України від 29 квіт. 1995 р. № 341/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/341/95>.
- Про заснування відзнаки Президента України – ордена «За мужність» : Указ Президента України від 21 серп. 1996 р. № 720/96. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/72096-20203>.
- Про заснування відзнаки Президента України «Орден князя Ярослава Мудрого» : Указ Президента України від 23 серп. 1995 р. № 766/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/ru/766/95/ed19980619/find?C2%B%22>.
- Про звання Герой України : Указ Президента України від 2 груд. 2002 р. № 1114/2002. *Урядовий кур'єр*. 2002. № 241.
- Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовт. 1993 р. № 3551-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45. Ст. 425.

Стаття надійшла до редколегії 06.08.2019

Strelchenko O. – Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Public Management and Administration of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5965-9764>;

Bukhtiarova I. – Ph.D in Law, Senior Lecturer of the Department of Public Management and Administration of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6348-9577>

Features of Enforcement Proceedings in National Police Bodies

*The **purpose** of the article is a thorough study of the legislative framework on the main features of the assignment and deprivation of state awards to National Police officers. The peculiarities of the procedure of presenting a police officer to state awards are described. Today, this topic is relevant because of its profound nature, as state awards are widely used in virtually every country in the world to commemorate their citizens for gains at both the state and government levels. This is especially true of National Police officers and police officers, as they are the ones taking the oath of allegiance to the state and the Ukrainian people, and we believe that they are most deserving of receiving state honors and awards and their conscientious service. These distinctions are established on behalf of the state (state bodies), are made at the expense of the state budget, are regulated by certain normative legal acts, clearly define the subjects of establishment of such awards, etc. **Methodology.** The methodological toolkit is selected according to the set goal, the specificity of the object and the subject of research. Scientific methods of systematic analysis and generalization are decisive. The **scientific novelty** of the publication lies in the systematic analysis of the implementation of incentive proceedings through the recognition of the merits of employees of the National Police bodies by the legislation envisaged by various state awards, legal incentives and incentives, motivating their socially useful behavior. According to the results of the study, the following **conclusions** were formulated: employees of the National Police are rewarded with the «Nominal Firearms» honors; medals: «For a saved life», «Defender of the Fatherland», «For impeccable service», «For military service to Ukraine»; honors of the President of Ukraine: Order «For Courage», Order of Princess Olga, «Order of Prince Yaroslav the Wise»; the title of Hero of Ukraine; honors of the Verkhovna Rada of Ukraine, namely the Certificate of Honor and the Certificate of the Verkhovna Rada of Ukraine; Diploma of the Cabinet of Ministers of Ukraine.*

Keywords: state awards; legal regulation; application; state symbols; incentive proceedings.